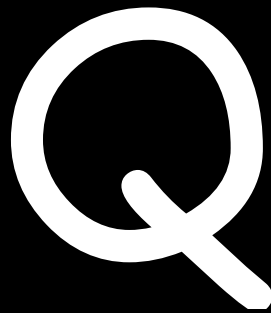

Deontologie

lesnotities + slides

quickprinter
Koningstraat 13
2000 Antwerpen
www.quickprinter.be

Nieuw!!!

Online samenvattingen kopen via

www.quickprintershop.be

Like us on Facebook!

www.facebook.com/quickprintershop

DEONTOLOGIE

Prof. dr. S. Rutten

Universiteit Antwerpen
Academiejaar 2015-2016

Hoofdstuk I Inleiding

Afdeling 1. Deontologie en tuchtrecht

§1 Definitie

- klassieke omschrijving van deontologie

= het geheel van gedragsregels, zowel geschreven als ongeschreven, die de professionele verplichtingen uitmaken die rusten op diegenen die behoren tot een bepaalde beroepsgroep en die zowel betrekking hebben op hun interne verhoudingen als op hun verhouding met derden, in het licht van de finaliteit van het betrokken beroep
(vaak beschermde beroepen, dus vaak optreden in het algemeen belang)

§2 Kritiek op deze definitie

☒ kritiek door minister Koen Geens: onderscheid tussen deontologie en disciplinaire regels maken!

- deontologie = de geschreven of ongeschreven regelen (verschilt erg per beroepsgroep: zeer gedetailleerde deontologische code bij advocaten vs. voornamelijk ongeschreven gedragscodes voor magistraten), die erover waken dat de jurist zijn functie op een maatschappelijk verantwoorde wijze vervult en die hoofdzakelijk betrekking hebben op de verhouding tussen de jurist en de rechtszoekende, rekening houdende met het algemeen belang.

- o deze regelen vindt men terug in verschillende rechtstakken (cfr. “*professional responsibility*”) (bv. artikel 858 Sw.: strafrechtelijk verankerd beroepsgeheim voor een # beroepsgroepen, voor anderen niet strafrechtelijk gesanctioneerd (bv. bankiers); artikel 446ter Ger.W.: verbod voor advocaat om ovk te sluiten met zijn consument om een *pactum de quota litis* te sluiten)
- o “het moet omdat het hoort” → zeer fundamenteel!

- disciplinaire regelen = regelen die ertoe strekken de interne cohesie of het aanzien van het beroep naar buiten toe te handhaven (interne regels/etiquetteregels)

- o bv. advocaten schrijven elkaar geen aangetekende brieven, want getuigt van wantrouwen binnen het beroep (ongeschreven), bv. Brusselse disciplinaire regeling m.b.t. de volgorde waarin de zaken worden behandeld (strafzaken volgens anciënniteit van de advocaat; burgerlijke zaken volgens de volgorde van inschrijving op de rol → enkel gevolgd voor advocaten die bij aanvang van de zitting aanwezig zijn, anders achteraan aansluiten)
- o “het moet omdat het moet”: in principe niet in belang van de rechtszoekende

§3 Sanctivering

- **tuchtrecht** = instrumentarium ter handhaving van de deontologische én disciplinaire regelen (tijdelijke schorsing, definitieve schrapping, ...) → hier wordt geen onderscheid gemaakt!
onderzoek m.b.t. tucht van advocaten: meest gesanctioneerde inbreuk op de deontologie van de advocaat was het niet-antwoorden op een brief van de stafhouder (puur disciplinair)

	Tuchtmaatregel	Ordemaatregel
<i>Motief</i>	Straffen (personeels)lid	Goede werking van dienst, geen schuldvraag
<i>Schadeverwekkend effect</i>	Boeten voor schuldig gedrag	Last in het belang van de goede werking van de dienst
<i>Legaliteitsbeginsel</i>	<i>Nulla poena sine lege</i>	Geldt niet

☒ onderscheid is soms moeilijk! bv. overplaatsing van rechter van bouwkamer naar kamer voor echtscheiding in onderlinge toestemming ("lager")

- **gedragscode** = codificatie van de deontologie regelen

Afdeling 2. Het onderscheid tussen deontologie en moraal

☒ vroeger waren deontologie en ethiek één vak → quid met hun verhouding: deontologie = soort van toegepaste ethiek; ethiek toegepast op de werkvloer

bv. eed advocaat: zal enkel zaken verdedigen die hij in eer en geweten verdedigbaar acht → deontologie en ethiek lopen hier in elkaar over (gaat niet over het feit dat iedereen recht op verdediging/recht op bijstand van advocaat heeft, maar het gaat over wat de cliënt tegen u zegt en vraagt wat u aan de rechter moet kunnen vragen)

	Deontologie (<i>"applied/professional ethics"</i>)	Moraal
<i>Bron?</i>	Rechtsnormen die gesanctioneerd worden	Beroep op individuele geweten, geen sancties
<i>Wie?</i>	Groepsrecht (≠ iedereen, slechts voor bepaalde beroepsbeoefenaars)	Persoonlijk

☒ kruisbestuiving nodig, maar ethiek heeft het moeilijk om beginselen om te zetten in concreet toepasbare deontologisch probleem

bv. overeenkomsten moeten worden nageleefd → vanuit ethisch perspectief kan dit vanuit verschillende invalshoeken verantwoord worden

*filosofie van Kant: handelen op een manier waarop men wil dat er in het algemeen behandeld wordt en waarop men hoopt dat men u ook behandelt

*nutsfilosofie (Bentham): de meest nuttige oplossing → beste organisatie als iedereen zijn afspraak nakomt

*moderne filosofen o.b.v. rechtvaardigheid

bv. mag een rechter een Facebookprofiel hebben en er is een probleem wanneer hij bevriend is met een advocaat die af en toe voor hem zaken moet pleiten? → zeker probleem in kader van hervorming via Potpourriwetten waarbij alleenzittende rechter de norm wordt en de mogelijkheden van hoger beroep beperkt worden (vnl. nutsfilosofie: besparen!)

bv. mag een jurylid zetelen in korte broek?

☒ ethische invalshoeken hebben hier geen antwoord op!

Afdeling 3. Het onderscheid tussen tuchtrecht en strafrecht

§1 Onderscheid

☒ worden vaak als gelijkaardig ervaren (bv. beroepsverbod)

Tuchtrecht	Strafrecht
Groepsrecht: enkel mensen die lid zijn van bep beroepsgroep kunnen wegens niet-naleven van bep gedragscode tuchtrechtelijk worden gesanctioneerd	Geldt in beginsel voor eenieder: ongeacht welk beroep men uitoefent
Soms van belang voor de groep en soms voor het algemeen belang: in de mate dat het zuiver disciplinaire regelen sanctioneert, dient het tuchtrecht het eigen belang van de beroepsgroep te beschermen	Algemeen belang: gelden voor eenieders belang
Besloten kring: berechting door <i>peers</i> (vaak start korpsoverste of stafhouder een tuchtrechtelijke vervolging op) In welke mate kunnen we in het licht van artikel 6 EVRM nog aanvaarden dat tuchtrecht wordt opgelegd door medeberoepsbeoefenaars i.p.v. rechters? zie EHRM Le Compte vs. HvJ Wilson	Berechting door professionele magistraten (strafgerechten) en vervolging door O.M.
Beperkte gelding van legaliteitsbeginsel – <i>nulla poena sine lege</i> (kiezen uit ≠ opgelegde sancties), maar men kan perfect vervolgd worden voor gedragingen die door geen enkele (on)geschreven regel uitdrukkelijk wordt verboden (<u>bv.</u> tuchtrechter kan oordelen dat men heeft gehandeld tegen de eer, rechtvaardigheid of rechtschapenheid en gedrag sanctioneren → vage, open normen)	Legaliteitsbeginsel krijgt volle uitwerking – <i>nulla poena sine lege én nullum crimen sine lege</i>
Gelding artikel 6 EVRM: tuchtrechtelijke vervolging is in de regel geen strafsanctie in de zin van artikel 6 EVRM Bijzondere waarborgen artikel 6 §2-3 zullen niet van toepassing zijn, algemene waarborgen uit §1 wél (cf. EHRM 23 juni 1981 – <i>infra</i>)	Belang artikel 6 EVRM: zowel algemene waarborgen m.b.t. recht op een eerlijk proces uit §1, als de bijzondere waarborgen voor §2-3 zijn van toepassing in strafzaken
Maximaal moreel besef: deontologie streeft naar maximaal ethisch handelen van beroepsbeoefenaar, gaat verder dan strafrecht!	Minimaal moreel besef: minimumregels

- **toepassing van artikel 6 EVRM in tuchtzaken?**

< quid m.b.t. artikel 6.1 EVRM

*EHRM 23 juni 1981 Le Compte, Van Leuven en De Meyere t. België

- daarvoor: neen, artikel 6 EVRM is niet van toepassing in tuchtzaken
- *feiten*: Le Compte beweerde de formule voor eeuwig leven te hebben gevonden en kwam hiermee vaak in de media. Hij werd hiervoor tuchtrechtelijk op het matje geroepen, want men heeft niet graag dat artsen de publiciteit opzoeken (corporatistische reflex). Men kwalificeerde het geven van interviews als het voeren van niet-toegestane publiciteit. Le Compte werd daarvoor tuchtrechtelijk vervolgd en werd geschorst voor 3 weken. Hij zocht net de media op om dit aan te kaarten, legde de beroepsschorsing naast zich neer en werd hiervoor strafrechtelijk veroordeeld. Dit leidde tot een nieuwe tuchtrechtelijke veroordeling, nl. een schorsing van 6 maanden. (dunne scheiding tussen disciplinaire regelingen en deontologie)

Van Leuven en De Meyere waren idealistische artsen en rekenden aan hun cliënten enkel een bedrag aan dat door het RIZIV werd terugbetaald. Andere Oost-Vlaamse artsen vonden dit niet leuk. Ze werden ervan beschuldigd dat ze ook bij wachtdiensten tegen RIZIV-tarief zouden hebben gewerkt én ze verweten in een gemeentelijk bladje dat huisartsen te weinig doorverwezen naar een gespecialiseerde arts (hebben ze ontkend). Ze werden hiervoor tuchtrechtelijk vervolgd en kregen een schorsing opgelegd van 3 maanden. Ze doorlopen de normale tuchtrechtelijke procedure en stelden een voorziening in voor Cass en putten al hun rechtsmiddelen naar Belgisch recht uit, waarna ze naar het EHRM stappen.

- *EHRM*: gelet op de impact van een tuchtrechtelijke sanctie (grijpt in op de mogelijkheid om een beroep uit te oefenen = burgerlijk recht), dus artikel 6.1 EVRM is van toepassing!
→ “betwisting” van burgerlijke rechten en verplichtingen, i.c. het recht zijn beroep uit te oefenen, dus valt onder artikel 6.1 EVRM

is er ook een sprake van een **schending van artikel 6.1 EVRM**? → artsen klagen dat ze zowel bij Provinciale Raad als voor de Raad van Beroep berecht door resp. uitsluitend en uit een meerderheid van artsen, terwijl we vervolgd worden door een drogrede omdat de andere artsen geïrriteerd zijn

- samenstelling van tuchtcollege is geen probleem, want men kan het uiteindelijk voorleggen aan Cass. en hier zetelen wel onafhankelijke en onpartijdige rechters (kritiek: artikel 6.1 stelt dat men zijn zaak moet kunnen voorleggen aan een rechter met volle rechtsmacht, terwijl Cass. enkel beoordeling in rechte mag doen, maar EHRM ziet hier geen probleem)

- geen openbaarheid van de terechtzitting is wél een probleem (terwijl bv. dokter Le Compte hier wél belang bij had, daar hij een aantal misverstanden wou aankaarten (maar allicht de enige die tuchtrechtelijk vervolgd werd en hier een probleem mee heeft)
- ⊗ revolutionair arrest in de zin dat artikel 6.1 EVRM van toepassing wordt verklaard, maar kleine impact aangezien niet tot een schending wordt besloten

< quid m.b.t. artikel 6.2-3 EVRM

- neen, want tuchtrechtelijke vervolging vormt geen strafvervolging/*criminal charge* in de zin van artikel 6 EVRM (cf. Engel-criteria)
 - indeling van de wetgeving in de betrokken staat (niet doorslaggevend)
 - aard van de overtreding (geldt de norm voor iedereen dan wel voor een bep groep)
 - ernst van de sanctie (zwaarste sanctie is de vrijheidsberoving)
 → rechtspraak van EHRM is *case law*, maar 3 negatieve indicaties + tuchtsancties worden systematisch niet gekwalificeerd als strafrecht
- verschillende soorten tuchtrecht
 - hiërarchisch tuchtrecht (gevangentuchtrecht en militair tuchtrecht → genuanceerder: EHRM aanvaardt in aantal gevallen wel dat deze als *criminal charge* kunnen worden gekwalificeerd)
 - tuchtrecht in de vertrouwensberoepen (beantwoordt niet aan Engel-criteria)
 - opvoedingstuchtrecht
 - kerkelijk tuchtrecht
 - tuchtrecht in het bedrijfsleven
 - ...

*HvJ Wilson t. Ordre des avocats du barreau de Luxembourg (19 september 2006): veel strenger

- *feiten*: m.b.t. vrijheid van vestiging van advocaat

Wilson was een Britse *barristor* die al sinds een aantal jaren zijn diensten aanbood in het GH Luxemburg. Hij wilde zich daar ook effectief vestigen, wat ook toegelaten werd door een richtlijn van 92: advocaten kunnen zich vestigen in een andere LS en worden opgenomen op een apart tableau van Europese advocaten, mogen daar hun diensten aanbieden (mits aantal beperkingen) en mogen zelfs voor hoven en rechtbanken van andere LS optreden, maar moeten dit doen onder hun oorspronkelijke beroepstitel en mits bijstand van advocaat uit LS waarin ze zich hebben gevestigd.

Wilson dient zijn aanvraag in en ontvangt een uitnodiging om te verschijnen voor de Raad van de Orde om daar zijn talenkennis te bewijzen, want Luxemburgse regel dat deze advocaten enkel op het tableau worden opgenomen als ze voldoende kennis hadden van de

Luxemburgse talen die in de rechtbank worden gehanteerd (Frans, Duits en Luxemburgs). Hij beheerste dit niet, maar vond deze regel in strijd met de Europese richtlijn, die hier geen melding van maakte. Hij neemt een advocaat mee, de Orde klaagt hierover en hij is weg want "mag zich niet laten verdedigen door advocaat". Hij gaat in administratief beroep tegen de weigeringsbeslissing om hem op te nemen op het tableau van Europese advocaten. Maar het Luxemburgs recht voorziet dat beroep moet worden ingesteld bij de *Conseil Disciplinaire et Administratif* (de tuchtrechter van advocaten), die in eerste aanleg bestaat uit 5 advocaten en in beroep uit 2 beroepsmagistraten en 3 advocaten. Administratieve rechter zegt aldus dat hij geen uitspraak kan doen, gaat dan in beroep tegen Luxemburgse Raad van State, die een prejudiciële vraag stelt aan het HvJ.

- *rechtsvraag:*
 - is de taalvereiste in overeenstemming met het Europees recht? → HvJ: neen
 - is de regeling om zich bij weigeringsbeslissing te wenden bij tuchtrechtbank, samengesteld uit *peers*, in overeenstemming met het Europees recht?
- *HvJ:* de samenstelling van tuchtcolleges met hoofdzakelijk *peers* is een probleem in het licht van artikel 6 EVRM: beroep moet mogelijk zijn bij rechterlijk instantie in artikel 9 van de richtlijn → vertalen naar artikel 6 EVRM: met toepassing van rechtspraak EHRM beoordelen of de Luxemburgse procedure de toets van artikel 6 EVRM doorstaat: in casu kijken naar vereiste van onpartijdige en onafhankelijke rechter

"Gelet op het voorgaande dient op de eerste twee vragen te worden geantwoord dat artikel 9 van richtlijn 98/5 aldus moet worden uitgelegd dat het zich verzet tegen een beroepsprocedure in het kader waarvan tegen het besluit houdende weigering van de in artikel 3 van deze richtlijn bedoelde inschrijving in eerste aanleg moet worden opgekomen voor een orgaan dat volledig is samengesteld uit advocaten die onder de beroepstitel van de lidstaat van ontvangst werkzaam zijn, en in hoger beroep voor een orgaan [Conseil disciplinaire et administratif d'appel: 2 rechters hof van beroep + drie advocaten] dat in meerderheid uit dergelijke advocaten is samengesteld, terwijl in het cassatieberoep voor de hoogste rechterlijke instantie van deze lidstaat slechts een rechterlijke toetsing van de rechtsvragen en niet van de feiten mogelijk is."

 - in elke tuchtrechtelijke procedures moet minstens in één van beide feitelijke aanleggen het tuchtcollege in hoofdzaak zijn samengesteld uit niet-medebereepsbeoefenaars → dus schending!
 - rechtspraak EHRM is ongewijzigd gebleven, hoewel kritiek!

*Cass. 26 februari 2010: volgt het EHRM (problematisch, zeker in het licht van het disciplinaire)

"Enkel en alleen uit de omstandigheid dat de tuchtraad van beroep van de Orde van advocaten samengesteld is uit vier advocaten en één magistraat, valt niet af te leiden dat dit tuchtcollege niet onafhankelijk en onpartijdig is in de zin van artikel 6.1 van het Verdrag tot bescherming van de rechten

van de mens en de fundamentele vrijheden. Die samenstelling miskent evenmin het algemeen rechtsbeginsel van de onpartijdigheid van de rechter.”

☒ **conclusie:** basisvereisten van artikel 6.1 EVRM zijn van toepassing op tuchtzaken, niet omdat het gaat om strafzaken, maar omdat het gaat om de betwisting van een burgerlijk recht, nl. het recht om een beroep uit te oefenen; discussie tussen hoogste rechtscolleges m.b.t. samenstelling van tuchtcolleges, die vaak uitsluitend zijn samengesteld uit medeberoepsbeoefenaars

§2 De autonomie van de tuchtvordering

☒ verhouding tussen tuchtrechtelijke en strafrechtelijke vervolging? staan los van elkaar!

- **“le criminel tient le disciplinaire en état” geldt niet!**

➔ moet de tuchtrechter de uitkomst van de strafvervolging afwachten? neen!

- oude rechtsleer (vóór Le Compte): in de mate dat de waarborgen van artikel 6 EVRM niet van toepassing zijn op het tuchtrecht, is het toch wenselijk om de uitkomst van de strafprocedure af te wachten, waar die essentiële waarborgen wel zijn gerespecteerd → gaat niet meer op!
- in de mate dat het gaat om een betwisting van een burgerlijk recht geldt ook hier de analogie van “le criminel tient le civil en état” → prof: weinig overtuigend argument
- verdedigd o.g.v. meldingsplicht ex artikel 29 Sv.: elke openbare ambtenaar die kennis krijgt van een misdrijf moet daar onmiddellijk melding van maken → tuchtrechters zijn openbare ambtenaren en moeten dit dan melden en verder de strafvervolging afwachten
- MAAR verworpen door Cass. 15 oktober 1987: adagium bestaat niet!
- wetgever is Cass. gevolgd: art. 415, lid 2 Ger.W. (m.b.t. tucht van gerechtelijke ambten, maar geldt als algemeen rechtsbeginsel): “De tuchtvordering staat los van de strafvordering en van de burgerlijke rechtsvordering”

- geen **ne bis in idem** tussen een tucht- en een strafrechtelijke sanctie

➔ kan men twee x gestraft worden voor dezelfde feiten? ja!

*Cass. 12 januari 2001

- *feiten*: apotheker had eerst een strafsanctie gekregen door miskenning van een aantal voorschriften en werd daar later ook nog eens tuchtrechtelijk voor vervolgd
- Cass.: perfect mogelijk dat een en dezelfde gedraging op verschillende manieren wordt gesanctioneerd, het *ne bis in idem*-adagium geldt enkel voor het feit dat men geen 2 maal strafrechtelijk gesanctioneerd kan worden voor dezelfde gedraging

*Cass. 29 januari 2013

- *feiten*: arts had eerst een tuchtprocedure ondergaan en werd daar later tevens strafrechtelijk voor vervolgd
- Cass.: geen probleem!

- **nuancing:** gezag van gewijsde van strafrechtelijke uitspraak wat betreft de vastgestelde feiten geldt *erga omnes* → hoe moet men dit rijmen met het feit dat de strafrechtelijke en de tuchtrechtelijke vervolging los van elkaar staan?
 - o de tuchtrechter is gebonden door de feiten zoals vastgesteld door de strafrechter
bv. strafrechter stelt vast dat bep feiten niet bewezen zijn, dan mag de tuchtrechter niet aannemen dat die feiten wél bewezen zijn
 - o **conflicten:** geen probleem indien tuchtrechter uitspraak doet nà de strafrechter (kan rekening houden met zijn beslissing), maar quid indien tuchtrechter eerder uitspraak doet?
bv. tuchtrechter stelt vast dat feiten bewezen zijn en legt tuchtstraf op, maar later beslist de strafrechter dat de feiten niet bewezen acht
 - o **oplossing:** mogelijkheid voor de tuchtrechter om de uitkomst van het strafrechtelijk onderzoek af te wachten (in aantal gedragscodes uitdrukkelijk verankerd), maar dit is enkel verantwoord wanneer er onduidelijkheid is over de feiten (*bv.* niet van toepassing wanneer feiten niet betwist worden)!
 - gevaar: dit kan soms lang duren (veroordeling bij verstek, veroordeling bij verzet, hoger beroep bij verstek, verzet, voorziening in cassatie, ...), waardoor het niet meer relevant en efficiënt is en de verjaarbaarheid/redelijke termijn geschonden wordt
 - mogelijkheid bevestigd door Arbitragehof 7 december 1999 en GwH 4 februari 2010: inzake de "onverjaarbaarheid" van de tuchtvordering (meestal geen termijn voorzien): indien geen verjaringstermijn, geldt het vereiste van de redelijke termijn
 - *feiten:* rijkswachter werd vervolgd o.b.v. tuchtwet van rijkswachters, die niet voorziet in verjaring van tuchtfeiten, in tegenstelling tot de tuchtwet van gewone agent; bij GDW wordt ook niet voorzien in een termijn i.t.t. bij advocaten en notarissen → schending van het gelijkheidsbeginsel?
 - *GwH:* neen, want beschermd door het vereiste van een redelijke termijn → beoordelen rekening houdend met het feit of het al dan niet opportuun was voor tuchtoverheid om het strafrechtelijk onderzoek af te wachten (want tuchtoverheid heeft veel beperktere onderzoeksmogelijkheden)
 - *kritiek:* vereiste van redelijke termijn begint te lopen vanaf het moment dat men kennis heeft dat er een tegen u een vervolging wordt ingesteld lost probleem van onverjaarbare misdrijven niet helemaal op
bv. feiten dateren van 40 j geleden en stafhouder krijgt er pas 40 j later kennis van en vindt de feiten zo ernstig dat hij toch nog een tuchtsanctie wil opleggen → geen probleem met redelijke termijn, want begint nu pas te lopen!
 - *oplossing:* rechtszekerheidsbeginsel invoeren (bewijsmoeilijkheden)
 - o de strafrechtelijke vervolging stuit de verjaring van de tuchtvordering

- RvS: indien het toch gebeurt dat een tuchtstraf wordt opgelegd voor feiten die achteraf door de strafrechter niet bewezen worden verklaard, moet de tuchtstraf worden ingetrokken
 - quid indien alle aanleggen reeds uitgeput vóór strafrechtelijke uitspraak? geen pasklare oplossing!
 - bepalingen van Ger.W. toepassen om lacunes op te vullen, zoals bv. herroeping van het gewijsde, maar artikel 1133 Ger.W. noemt alle gevallen limitatief op waarin dit toegepast kan worden, niet altijd transporteerbaar naar tuchtrecht
 - analoge toepassing van Sv.: herziening van strafzaken? → moeilijk, want tuchtrecht is geen strafrecht en past niet helemaal in de situatie
 - ambtshalve vernietiging door PG bij Cass. op vraag van minister van justitie → uitzonderlijke procedure + altijd beroep doen op minister?
 - tuchtrecht van magistraten voorziet wél in mogelijkheid om een herziening te vragen (meeste regelingen kennen deze mogelijkheid niet!)

voorbeelden om onderscheid te verduidelijken

- affiche waarbij hoofd van voorzitter Germinal Beerschot op affiche van *Der Untergang* werd gefotoshopt → Verhaegen dient straf in wegens laster en eerroof (art. 443 Sw.), maar supporter wordt vrijgesproken want geen kwaadwillige intentie (met oogmerk om te schade)
- een orkest krijgt een nieuwe Duitse aanvoerder van cello's, één van de andere orkestleden vindt hem niet sympathiek en maakt ook een affiche waarbij hij het hoofd van Hitler vervangt door het hoofd van de aanvoerder → strafrechtelijk gezien zal op dezelfde manier geoordeeld worden als bij Beerschot, MAAR hij werd op staande voet ontslagen o.b.v. het tuchtrecht!

Afdeling 4. Het onderscheid tussen tuchtrecht en burgerrechtelijke aansprakelijkheid

§1 Onderscheid

- ☒ artikel 415 Ger.W.: tuchtvordering en eventuele burgerrechtelijke vordering van cliënt/derde die benadeeld werd, staan volledig los van elkaar, MAAR overlapping mogelijk in bepaalde gevallen: algemene zorgvuldigheidsnorm bij beroepsbeoefenaars wordt vaak mee beoordeeld in het licht van/ingevuld door deontologische codes

	Tuchtrecht	Burgerrechtelijke aansprakelijkheid
<i>Bron?</i>	Specifieke normen of de eer en de waardigheid van het beroep	Artikel 1382-1383 BW Artikel 1134, lid 3 BW Algemene zorgvuldigheidsnorm voor de goede huisvader
<i>Schadevereiste?</i>	Geen schade vereist	Schade + causaal verband vereist
<i>Contractueel?</i>		Overeenkomst kan strenger zijn

§2 Autonomie van de tuchtvordering

- artikel 415, lid 2 Ger.W.: men kan voor dezelfde feiten zowel tuchtrechtelijk als strafrechtelijk als burgerrechtelijk vervolgd worden

Afdeling 5. Codificeren of niet?

Voordelen	Nadelen
Duidelijkheid voor (jonge) beroepsbeoefenaar Rechtszekerheid vnl. naar derden toe	Verstarring: het volgen van de maatschappelijke evolutie wordt bemoeilijkt (bv. 1900: magistraat mag niet naar discotheek gaan, maar strookt niet meer met de tijdsgeest)
Herstel van het vertrouwen van de burger in justitie	Benadrukking van het negatief, repressief karakter (terwijl deontologie vnl. gaat over (ethisch) aanvoelen) → codex mag niet de indruk wekken dat er geen deontologisch probleem kan rijzen indien men braaf de neergeschreven regeltjes naleeft

Hoofdstuk II De magistraat

- ☒ zowel de rechters als de leden van het OM, soms gelden regels ook bij uitbreiding voor andere leden van de rechterlijke orde (parketjuristen, referendarissen bij Cass., griffiers, ...)

Afdeling 1. Deontologische waarden

- geen geschreven (bindende) gedragscode, maar bepaalde waarden zijn wel verankerd in het Ger.W.
- **sleutelbepaling: artikel 404 Ger.W.**

“Op diegenen die hun *ambtsplichten verzuimen* of door hun *gedrag afbreuk doen aan de waardigheid van hun ambt*, kunnen de tuchtstraffen, bepaald in dit hoofdstuk, worden toegepast. [2^e lid toegevoegd in 2000] De tuchtstraffen bedoeld in dit hoofdstuk kunnen tevens worden opgelegd aan personen die de taken van hun ambt verwaarlozen en *zodoende afbreuk doen aan de goede werking van de justitie of aan het vertrouwen in die instelling.*”

- ➔ benadrukken dat deontologie bestaat in het algemeen belang (deontologie s.s.)!

§1 Onafhankelijkheid

- ☒ onafhankelijkheid als waarborg voor de vrijheid van en de rechten van de burgers binnen de rechtsstaat
- **institutionele (externe) onafhankelijkheid** (artikel 6 EVRM en artikel 151 §1 Gw.)
 - o onafhankelijkheid t.a.v. wetgevende en uitvoerende macht
 - o strekt ertoe de vrijheid van de rechters en de burgers binnen een rechtsstaat te waarborgen
 - o bv. Jan Balliauw op proclamatie: zeer fundamenteel! → Rusland: als burger is er geen enkele bescherming tegen willekeur, zelfs indien men zich zeer low-profile houdt en niks verkeerd doet: pech indien rijke vriend van Poetin zijn oog laten vallen op de grond waar uw huis staat, pech dat men verkeerde blik aan verkeerde persoon, knappe vriendin waarop iemand van het *establishment* zijn oog laten vallen, ...
 - o onafzetbaarheid van rechters (artikel 152 Gw.)
 - o verloning (artikel 153 Gw.): kan enkel bij wet worden gewijzigd
- **individuele (interne) onafhankelijkheid** van elke individuele magistraat
 - o overlapt deels met de onpartijdigheid
 - o elke magistraat moet boven elke vorm van druk zijn verheven
 - o het houden van gelijke afstand t.a.v. de partijen bij het geding en t.a.v. hun respectieve belangen tot het voorwerp van het geding
- **ook m.b.t. OM**, niettegenstaande
 - o hiërarchische structuur (PdK en zijn substituten – college van PG)
 - o richtlijnen van minister van Justitie opvolgen: strafrechtelijk beleid + positief injunctierecht